

23. 6. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dokazování cizojazyčnou listinou ve správním řízení

Cizojazyčné listiny jsou nezdárcem ve správních řízeních podkladem pro rozhodnutí a provedení důkazu jimi je součástí činnosti správních orgánů. Přesto až donedávna panoval v judikatuře Nejvyššího správního soudu rozpor v řešení otázky, zda je v takovém případě správní orgán povinen zajistit překlad takové listiny do českého jazyka a zda jeho nezajištění je vadou řízení, pro kterou musí správní soud rozhodnutí napadené správní žalobou zrušit, a to i v případě, že tuto vadu žalobce nenamítá. Rozpor odstranilo až rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu z dubna letošního roku.

Skutkový stav

Rozšířený senát rozhodoval v rámci přezkumu rozhodnutí o zrušení patentu týkajícího se způsobu přenosu elektronických dat. Úřad průmyslového vlastnictví patent zrušil, jelikož po provedeném dokazování dospěl k závěru, že ve vynálezu popsaný způsob přenosu dat vyplývá pro odborníka z doloženého stavu techniky popsaného v dokumentech, jimiž bylo provedeno dokazování. Jeden z těchto dokumentů byl vyhotoven v anglickém jazyce a v řízení nebyl zajištěn jeho překlad. Rozklad účastníka proti rozhodnutí o zrušení patentu byl předsedou Úřadu průmyslového vlastnictví zamítnut. Správní žalobu proti tomuto rozhodnutí Městský soud v Praze také zamítl.

Žalobce podal proti rozsudku Městského soudu v Praze kasační stížnost. V ní ani v žalobě a ani v předcházejícím správním řízení přímo nenamítal, že byl proveden důkaz cizojazyčnou listinou bez zajištění jejího překladu. Devátý senát Nejvyššího správního soudu, který měl o kasační stížnosti rozhodnout, však poukázal na rozpor v dosavadní judikatuře tohoto soudu ohledně přípustnosti dokazování cizojazyčnou listinou, jejíž překlad nebyl opatřen a zkoumání pochybení správního orgánu v soudním řízení z úřední povinnosti a za účelem jeho vyřešení věc předložil rozšířenému senátu.

Právní úprava

Obecnou právní úpravu použití cizího jazyka a cizojazyčných listin ve správním řízení obsahuje správní řád. Podle § 16 odst. 1 správního řádu se v řízení jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském.

Odstavec 2 pak stanoví, že písemnosti vyhotovené v cizím jazyce **musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu** do jazyka českého, pokud správní

orgán nesdělí účastníkovi řízení, že takový překlad nevyžaduje. Takové prohlášení může správní orgán učinit na své úřední desce i pro neurčitý počet řízení v budoucnu. Správní orgán nepochybně může od požadavku na předložení úředně ověřeného překladu upustit i mlčky, a to tím, že **s předloženou cizojazyčnou listinou v řízení nakládá jako s podkladem pro rozhodnutí, aniž by předložení jejího překladu vyžadoval.**

Postup v situaci, kdy si cizojazyčnou listinu opatří jako podklad pro rozhodnutí sám správní orgán, ve správním řádu výslovně upraven není.

Pro úplnost lze dodat, že obdobnou úpravu obsahuje též daňový řád. Řada zvláštních předpisů pak obsahuje dílčí úpravu používání cizojazyčných listin, a v některých případech i cizího jazyka při jednání v řízení. Některé zvláštní předpisy výslovně upravují vlastní podmínky, za nichž lze od požadavku na předložení úředně ověřeného překladu cizojazyčné listiny upustit.

Dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu

Již bylo zmíněno, že předmětem tohoto článku je rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu sjednocujícího rozpor v judikatuře tohoto soudu. Šestý senát Nejvyššího správního soudu dospěl v rozsudku ve věci spis. zn. 6 As 41/2007 ze dne 17. července 2008 k závěru, že v řízení o výmazu užitného vzoru vedeném podle správního řádu z roku 1967 (ten výše citovanou úpravu ani její období neobsahoval) je **dokazování cizojazyčnou listinou bez pořízení úředně ověřeného překladu zásadně přípustné.** Na tento právní názor pak navázal například v rozsudku ve věci spis. zn. 6 As 20/2011 ze dne 27. října 2011.

Čtvrtý senát téhož soudu ovšem v rozsudku ve věci spis. zn. 4 As 12/2011 ze dne 30. září 2011 dospěl opět ve vztahu k řízení o výmazu užitného vzoru, byť tentokrát vedeného podle nového správního řádu, k právnímu názoru opačnému. Rozšířenému senátu však vyřešení této otázky nepostoupil. Konkrétně konstatoval, že provedením důkazu listinou vyhotovenou pouze v cizím (anglickém) jazyce došlo k porušení § 16 odst. 1 správního řádu. Samotnou **skutečnost, že stěžejní důkazní prostředek není ve spisu obsažen v českém jazyce, označil za podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem,** jež mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, a potažmo za důvod ke **zrušení rozhodnutí bez jednání, aniž by účastníci tuto vadu museli namítat.** Na tento závěr navázal též sedmý senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ve věci spis. zn. 7 As 48/2013 ze dne 4. července 2013.

Právní názor rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu

Rozšířený senát při výkladu právní úpravy správního řádu v první řadě poukázal na vztah prvních dvou odstavců jeho § 16 citovaných výše. Pokud by totiž výklad odstavce 1 označující český (případně slovenský) jazyk za jazyk jednací znamenal, že správní orgán musí úředně ověřený překlad všech listin vyhotovených v jiném jazyce vždy vyžadovat, **výjimka podle odstavce 2 by se nemohla uplatnit,** ledaže by správní orgán překlad účastníkem předložené cizojazyčné listiny pořídil sám. Vzhledem k nákladnosti překladu by takový postup byl spíše teoretickou možností.

Bezpodmínečné trvání na úředně ověřeném překladu není nezbytné ani k dosažení účelu tohoto požadavku. Tím je zajistit srozumitelnost listin sloužících jako podklad pro rozhodnutí pro správní orgán a účastníky řízení. Souvisí s požadavkem na rovnost účastníků, které chrání před újmou na jejich právech z důvodu, že neovládají jazyk, v němž je listina sloužící jako důkaz vyhotovena, a potažmo nemožnosti se k tomuto důkazu řádně vyjádřit. Pokud ovšem správní orgán i druhý účastník řízení (který listinu nepředkládá) tomuto **jazyku rozumí, překlad nevyžadují a ohledně jejího obsahu není v řízení spor, neexistuje pro formální naplnění požadavku na její úředně ověřený překlad žádný rozumný důvod.** To samé pak platí i pro cizojazyčné listiny opatřené

samotným správním orgánem.

Pokud účastník, který cizojazyčnou listinu nepředložil, namítá, že jejímu obsahu nerozumí, má správní orgán na výběr ze tří možností dalšího postupu. Předně může účastníka předkládajícího listinu vyzvat, aby její úředně ověřený překlad dodal. Pokud účastník této výzvě nevyhoví, nepůjde dle mého názoru o vadu bránící dalšímu vedení řízení a odůvodňující jeho zastavení. V některých případech, zejména pokud bude cizojazyčnou listinou obligatorní příloha žádosti však takový postup vyloučit nelze. Správní orgán by proto měl v takovém případě zajistit překlad sám a účastníkovi, jehož k předložení překladu vyzval, uložit povinnost nahradit náklady s tím spojené. Jde totiž o náklady vzniklé v důsledku porušení povinnosti předložit cizojazyčnou listinu i s úředně ověřeným překladem vyplývající ze správního řádu.

Dále může správní orgán překlad listiny opatřit sám. To platí samozřejmě i pro cizojazyčnou listinu, kterou sám opatřil. Vzhledem k tomu, že v takovém případě zákon úředně ověřený překlad výslovně nevyžaduje, **postačí překlad prostý, tedy bez tohoto ověření.**

Třetí možnost vyplývá ze způsobu provádění důkazu listinou. Podle § 53 odst. 6 správního řádu se o provedení tohoto důkazu učiní záznam do spisu. Za přítomnosti účastníků nebo zúčastněných osob, anebo účastní-li se úkonu veřejnost, se důkaz listinou provede tak, že se listina přečte nebo sdělí její obsah. **Námítka účastníka, že cizojazyčné listině nerozumí, tak může správní orgán vyřídit sdělením jejího obsahu v českém jazyce.**

Pokud by účastník i nadále na úředně ověřeném překladu trval, případně pokud by vznikl spor ohledně správnosti prostého překladu či správním orgánem sděleného obsahu listiny, měl by správní orgán tomuto požadavku vyhovět. Nezajištění úředně ověřeného překladu v této situaci lze tedy označit za vadu řízení.

Nejde ovšem o podstatnou vadu, která by bez dalšího měla za následek nezákonnost rozhodnutí a byla důvodem pro jeho zrušení odvolacím orgánem, případně důvodem pro zrušení rozhodnutí odvolacího orgánu správním soudem, pokud by tento orgán nápravu nezjednal. Na tuto vadu by se proto neaplikoval ani § 76 odst. 1 písm. c) soudního řádu správního umožňující zrušit rozhodnutí pro podstatnou vadu řízení bez jednání a soud by k ní na rozdíl od vad uvedených v tomto ustanovení nepřihlížel z úřední povinnosti. Odvolací správní orgán i správní soud totiž může sám úředně ověřený překlad cizojazyčné listiny opatřit a skutkový závěr učiněný na základě prostého překladu či sdělení obsahu této listiny přezkoumat. **Pokud skutkový závěr ve světle nově pořízeného úředně ověřeného překladu obstojí, vada řízení** spočívající v neopatření úředně ověřeného překladu již ve správním řízení přes požadavek účastníka, resp. přes spor ohledně správnosti prostého překladu, **bude zhojena.**

Naopak **kdyby se ukázalo, že obsah cizojazyčné listiny nebyl zjištěn správně a toto pochybení vedlo k nesprávným skutkovým závěrům, bude na místě rozhodnutí správního orgánu zrušit.** Tomuto riziku správní orgán nezajištěním úředně ověřeného překladu cizojazyčné listiny své rozhodnutí vystavuje.

S ohledem na tento výklad rozšířený senát usnesením ve věci spis. zn. 9 As 12/2014 ze dne 14. dubna 2015 vyslovil následující právní názor a jelikož se nejednalo o jedinou právní otázku významnou pro posouzení věci samé, vrátil věc devátému senátu k dalšímu řízení:

- **I. Provedení důkazu cizojazyčnou listinou, aniž by byl proveden její překlad do českého jazyka, je ve správním řízení přípustné, není-li o jejím obsahu v řízení sporu.**
- **II. Neopatření překladu cizojazyčné listiny, již je prováděn důkaz, může představovat vadu řízení, jestliže účastník v řízení před správním orgánem namítl, že tato**

skutečnost bránila uplatnění jeho práva vyjádřit se k podkladu rozhodnutí. K takové vadě soud přihlíží jen k námitce.

Závěr

Se závěry rozšířeného senátu se lze nepochybně ztotožnit. Správní řád přímo připouští, aby cizojazyčná listina byla správnímu orgánu předložena i bez úředně ověřeného překladu a to samé musí platit i o listině opatřené samotným správním orgánem. Trvání na úředně ověřeném překladu každé cizojazyčné listiny tak nemá v zákoně oporu. Takový postup rovněž odporuje požadavku na hospodárnost řízení a nezatěžování jeho účastníků. Pokud správní orgán i účastníci cizojazyčné listině rozumí, není důvod je do opatřování jejího překladu nutit. Účastník, který s tímto postupem nesouhlasí, pak je dostatečně chráněn možností dosáhnout zrušení rozhodnutí v případě, že nezajištění úředně ověřeného překladu vedlo k nesprávným skutkovým závěrům.

Rozšířený senát k těmto závěrům sice dospěl v rámci přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví, v jímž vedených řízeních hrají cizojazyčné listiny nepochybně významnější roli než v jiných řízeních, dle mého názoru však nic nebrání jejich využití ve správním řízení obecně.

Mgr. Jan Pořízek,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)

- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)